

DONOR Tietoa munasolun luovuttajalle

Kuvaus: DONOR Munasoluluovuttajan infokirje

Yleistä

Luovutettuja munasoluja käytetään hedelmöityshoidoissa, mikäli raskautta yrittävän naisen munasolut ovat poikkeavia tai niitä ei ole. Luovutettuja munasoluja voidaan käyttää myös, jos nainen on vakavan perinnöllisen sairauden kantaja.

Kuka voi toimia luovuttajana

Munasolunluovuttaja on yleensä saajalle tuntematon, mutta hän voi myös olla saajan tuntema henkilö.

Luovuttajaksi hyväksytään 22-35 -vuotias terve, tupakoimaton ja vapaaehtoinen nainen, joka haastattelun, terveystietojen ja tutkimusten perusteella täyttää Suomen hedelmöityshoitolaan vaatimat kriteerit toimia sukusolunluovuttajana. Luovuttajan munasarjareservi tulee olla riittävä ja se tutkitaan ultraäänitutkimuksella ja verikokeella (Anti-Müllerian hormooni AMH). Oma tunnettu luovuttaja voi olla iältään 22-40 -vuotias, mikäli munasarjareservi on hyvä. Luovuttajan painoindeksi (BMI) yläraja on 32. Luovuttajalla itsellään tai hänen suvussa ei saa olla sellaisia perinnöllisiä sairauksia, jotka voisivat aiheuttaa vakavan sairauden hoidosta syntyvälle lapselle. Luovuttajalla ei myöskään saa olla tiettyjä infektiosairauksia, kuten klamydia, tippuri, syfilis, hepatiitti B, hepatiitti C tai HIV.

Hedelmöityshoitolaan mukaisesti sukusolunluovuttajan tulee suostua siihen, että hänen henkilötietonsa ilmoitetaan Valviran ylläpitämään viralliseen luovuttajien rekisteriin (Luoteriin). KYS:n lisääntymislääketieteen yksikön hedelmöityshoitorekisteriin luovuttajasta kirjataan ylös ulkoiset ominaisuudet (ihon väri, pituus, silmien ja hiusten väri, etninen tausta) myöhempään sukusoluluvainta varten.

Miten luovutusprosessi käytännössä etenee?

Mikäli olet kiinnostunut munasolunluovutuksesta, ota yhteyttä KYS:n lisääntymislääketieteen yksiköön (yhteystiedot alla). IVF-hoitaja tekee alustavan haastattelun puhelimitse, sopii sinulle vastaanottoajan ja lähettää terveystietolomakkeen täytettäväksi.

Vastaanottokäynti

Vastaanottokäynnillä tapaavat sekä IVF-hoitajan että lääkärin. Sinulle kerrotaan luovuttamiseen liittyvät lääketieteelliset ja oikeudelliset seikat, kysytään luovutusmotiveistasi ja käydään läpi terveytesi liittyvät asiat täyttämääsi lomaketta apuna käyttäen. Sinulle kerrotaan hoitoon liittyvästä munasarjojen stimulaatiosta ja munasolujen keräyksestä sekä suunnitellaan stimulaation lääkehoito.

Vastaanottokäynnillä tehdään gynekologinen tutkimus ja otetaan kohdun kaulakanavasta papa-, klamydia- ja tippurinäyte. Verinäytteestä tutkitaan kromosomit, syfilis, hepatiitti B, hepatiitti C ja HIV. Pyyntö on ottaa näytteet 3kk sisällä ennen munasolukeräystä.

Lahjasukusoluneuvonta

Luovuttajaehdokkaalle ohjelmoidaan neuvontakäynti psykologilla. Mikäli sinut todetaan sopivaksi luovuttajaksi ja haluat edelleen jatkaa luovutusprosessia, laaditaan luovutus-suostumus.

Luovutussuostumus

Vastaanottokäynnillä sekä klinikan edustaja, että sinä allekirjoitatte sekä terveystietolomakkeen että luovutussuostumuksen.

Luovutussuostumus on virallinen asiakirja, jolla luovuttaja

- suostuu antamaan munasolujaan käytettäväksi toisen parin/henkilön hedelmöityshoidossa
- määrittää suostumuksen voimassaoloajan, joka rajaa sukusolujen tai niistä syntyneiden alkioiden käyttöajan
- saa asettaa ehtoja kenelle hänen sukusolujansa saa käyttää

Enimmillään luovutettuja sukusoluja saa käyttää 15 vuotta luovutusajankohdasta. Luovuttaja voi milloin tahansa perua suostumuksensa, jolloin säilytyksessä olevat munasolut hävitetään. Peruutus ei koske jo aloitettuja hoitoja ja se on tehtävä KYS:n lisääntymislääketieteen yksikköön.

Munasarjojen stimulaatio ja munasolujen keräys

Munasarjojen munarakkulat stimuloidaan injektioiläkkeillä (pistoslääkkeillä). Lääkkeet ovat helppokäyttöisiä ja sinulle opetetaan pistostekniikka. Tarvittavat lääkkeet saat sairaalasta.

Stimulaatio kestää pari viikkoa, riippuen valitusta hoitotavasta. Seurantakäyntejä hoidon aikana tulee yleensä 2-3 kpl ja ne pyritään ajoittamaan sinulle sopivaan aikaan arkipäivisin. Stimulaatiota aloitettaessa tutkitaan vielä nukleinihappoamplifikaatiotestillä (NAT) HIV, hepatiitti B ja hepatiitti C.

Munasolujen keräys tehdään ultraääniohjauksessa emättimen kautta. Keräyksessä annetaan suoraan suoneen sekä rentouttavaa lääkettä (bentsodiatsepiini) että kipulääkettä (opiaatti). Lääkityksestä huolimatta keräys saattaa aiheuttaa jonkin verran kipua. Samoin keräykseen saattaa liittyä vähäistä veristä vuotoa pistoskohdista. Munasolun keräyksen jälkeen kirjoitetaan sairauslomaa 2-3 päivää.

Jälkitarkastus

Jälkitarkastusaika annetaan 3-4 viikon päähän. Tällöin käydään läpi luovuttajan kokemukset ja vastataan kysymyksiin. Mikäli haluat, saat tietää kerättyjen munasolujen määrän, onko munasolut pakastettu vai hedelmöitetty sekä kuinka monelle luovuttajalle niitä on mahdollisesti annettu. Mikäli hoito on mielestäsi sujunut hyvin, voidaan myös keskustella uudesta luovutusmahdollisuudesta.

Luovutukseen liittyvien tietojen säilytys

Kaikki luovutukseen liittyvät terveystiedot tallennetaan erilliseen salaiseen kansioon, johon pääsy on rajattu vain luovutusprosessiin osallistuvalla henkilökunnalla. Muulla terveydenhoitohenkilökunnalla ei tietoihin ole pääsyä. Luovutukseen liittyvät tiedot eivät myöskään näy Omakannassa.

Luovuttajan oikeudellinen asema

Munasolun luovuttajalla ei ole juridisia oikeuksia eikä velvollisuuksia syntyvää lasta kohtaan.

Hedelmöityshoitolain mukaan luovutetusta sukusolusta syntyneellä henkilöllä on 18 vuotta täytettyään oikeus selvittää Valviran kautta luovuttajan henkilöllisyys. Tiedon saannin edellytyksenä on, että vanhemmat ovat kertoneet lapselle, miten hän on saanut alkunsa.

Korvaus

Hyväksytylle munasolunluovuttajalle maksetaan matkakulut yleisen eli halvimman kulkuneuvon mukaan, sekä jokaiselta klinikalla käynniltä KELA:n peruspäivärahan suuruinen korvaus. Lisäksi hänelle maksetaan erillinen kulukorvaus (250 euroa).

Yhteystiedot

Kuopion yliopistollisen sairaalan lisääntymislääketieteen yksikkö

IVF-hoitajan puh: 017-17 2718

TAI

email (laita vain nimesi ja puhelinnumerosi): sukusolupankki@kuh.fi

Lainsäädäntö

Sukusolujen luovutuksesta ja siihen liittyvistä seikkoja on säädetty lailla 1.9.2007 alkaen (Laki hedelmöityshoidosta 2006/1237, Laki hedelmöityshoidosta annetun lain muuttumisesta 376/2009).

Luovuttajalle maksettavasta vapaaehtoisesta korvauksesta sekä luovuttajan tunnuksesta säädetään Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa hedelmöityshoidosta (825/2007).

Kudoslaki (Laki ihmisten elimien, kudosten ja solujen lääketieteellisestä käytöstä, 547/2007) ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen (FIMEA) määräys (3/2014) säätelevät luovutettujen sukusolujen hankintaan, taltioimiseen ja käyttöön liittyvää kudosturvatoimintaa.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUIRIN KY
PL 3036
70090 MONETRA

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.psshp.fi